

stu, boste lahko videli, kako vozi Kabdal zaboje, cikorijo, metle in druge take reči iz mesta. In če ne verjamete, kar sem vam povedal, vprašajte Vladka, ki sedi na vozu in »fura«, ali pa Ivico, ki hodi zadaj in pazi, da se ne izgubi med potom kaka metla ali cikorija! Potem pa govorite, kdo in kaj je Kabdal!

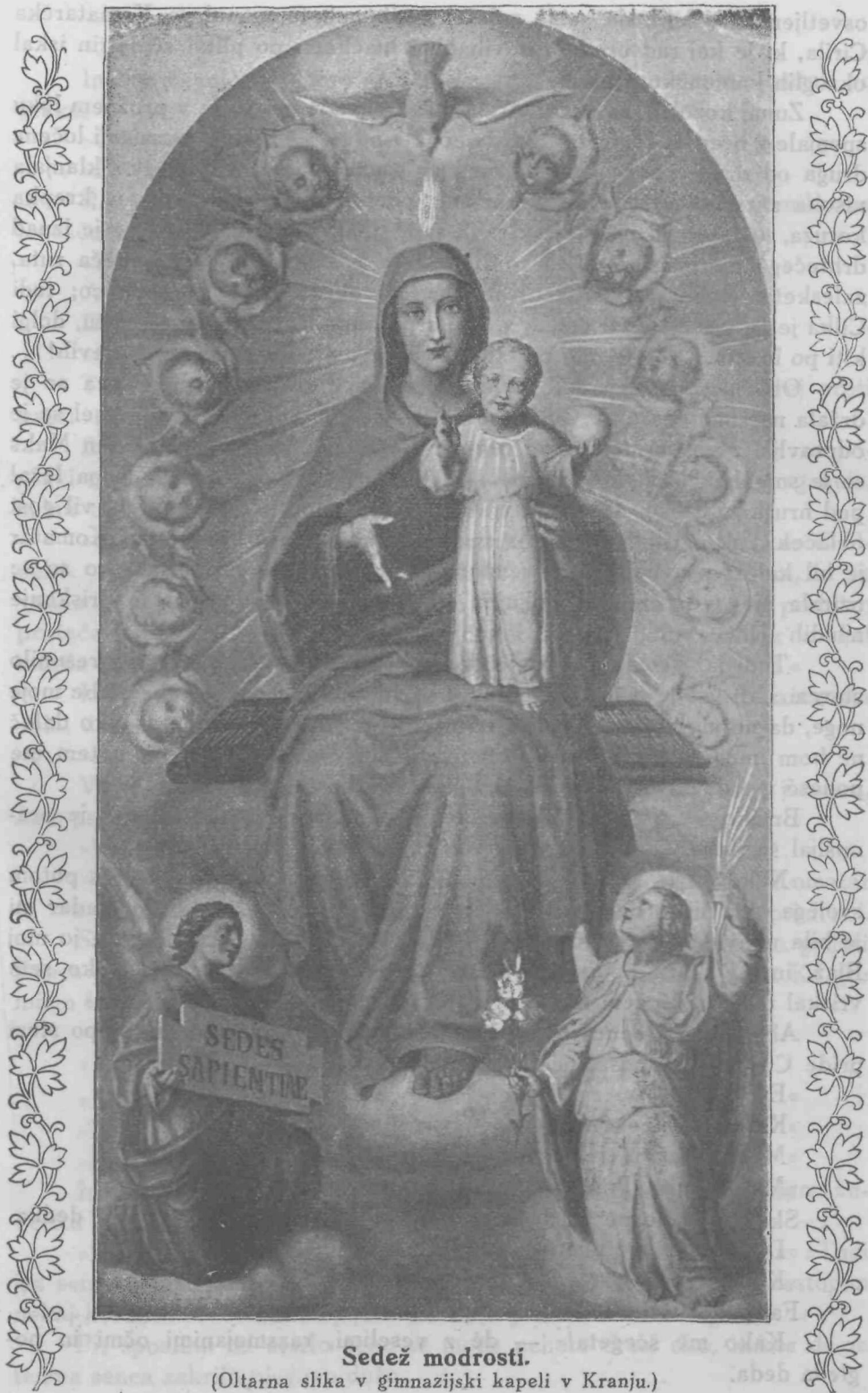
Pod hruško.

(Kmečiška črčica.)

globoki globeli, pod Počakovim je stalo domovje Komatarjevih; prijetno domovje. Vseh skupaj je bilo v njem ravno deset duš, od hlapca Lojza pa do starega Komatarja, že osivelega dedka: oče Komatar in mati Komatarica; njuni otroci: 20 letna Cilka, 18 letna Pepca, 15 letni Jože, 10 letni Maks in 5 letni Ciril. Potem pa še pridna dekla Majda. Kakor ločeni od sveta so živeli ti Komatarjevi. Zakaj globel, kjer so se bili udomili njih pradedje, je bila močno globoka in komaj pristopna. Tukaj so bili v zatišju, na varnem, kakor v grobu. Življenje je šlo nad globeljo vriskaje svojo pot naprej in se ni ozrlo nikdar podse v tihi grob. Nobenega zvoka ni hotelo biti od tega vriskajočega življenja v dol, na mirno, globoko dno samujočih Komatarjev... Ali kaj so se menili Komatarjevi za življenje tam zunaj! To jim je bila deveta briga; morda bi se bili prej zanimali za lanski sneg. Imeli so svoj tihi kotiček in zadovoljni so bili z njim, zatopljeni v svojo lastno zemljo...

Ponižna, s slamo krita hiša je čepela pri Komatarjevih nekoliko na bregu, kakor stara, pridna mačka, ki čaka ves dan na miši ali na krta pri kakšni krtini. Na tej hiši se je razgledoval nizek, že malce nagnjen dimnik, ki je bil znotraj in zunaj ves sajast in očrnel, kakor z grehi preobložena duša nespokornika. Ozka, zamrežena okna pod široko vegasto streho so zaspano mežikala; in vežna vrata, napol polomljena, so se venomer pozibavala kakor omahujoč pijanček. Od vežnih vrat je vodila preko temnozelenega travnička močno uhojena steza do hleva samega, od hleva pa v vijugah do kozolca, od kozolca pa do napolrazpadle kašče, kjer je imela mati Komatarica vedno toliko opravkov. Kraj hleva je počivala grdo dišča mlaka, ob kateri so brskale kokoši, in kjer se je najraje repenčil košati petelin z lesketajočim se perjem. Po sredi globeli, mimo hleva, je šumljal ozek potoček iz studenca zadaj za hišo, v gozdu; nad tem potočkom so se sklanjale stare, čmerikave vrbe tako leno, kakor da jim je dolgčas. Kadar je sijalo solnce, se je žuboreča vodica lepo lesketala v zlatih žarkih, in takrat je poletel preko nje gotovo kak poreden citronček, da se je nagledal svojih sijajnorumenih kril; mnogokrat je krožil nad njo tudi kačji pastir v tako nerodnih obletih, zdaj sem zdaj tja, nad vrbami in pod njimi, nad

Sedež modrosti.

(Oltarna slika v gimnazijski kapeli v Kranju.)

osvetljenimi valčki, da se je zaletel časih nehote v malega Komatarčka Cirila, ki je kaj rad brodil z zavihanimi hlačkami po plitvi strugi in iskal okroglih kamenčkov.

Zunaj kozolca, na vsaki strani pisane livade, pa so se v prožnem loku spenjale v breg do šustečega gozda bogate njive, s širokimi brazdami ločene druga od druge: tu je šumela rumena pšenica, tam se je težko klanjala visoka rž, dalje je sivela v ravni črti, ponosno kakor siva ravan, krepka koruza, nedaleč od nje se je v rahli sapi zibal oves... Hej, pa se je iznad drhtečega morja pšenice od časa do časa posvetila v solncu rdeča ruta, zalesketal se je srp! Brhka Komataričica Pepca je žela pšeničico; tudi Cilka je že prihajala od doma, v roki srp, vihrajočo ruto okrog vratu, dolgi kiti po hrbtu... To je bilo poleti kaj veselo življenje pri Komatarjevih!...

Ob času žetve je bilo, žvenčali so med pšenico srpi, Pepca se je držala na smeh, žarél je Cilkin obraz, in mati je bila vesela, in vesel se je odpravljal z vozom proti njivi oče, vriskal je pod kozolcem Jože, in Maks se je smehljaj od zadovoljnosti, — stari Komatar, sivi dedek, je pa ležal pod hruško za hišo, na mehki tratici, v ustih pipo, iz nje se je pa vil gost oblaček dima. Prijetno je bilo v senci pod košato hruško, in stari Komatar je bil kakor v nebesih. Ali vendar so bila dedkova lica mrka, ko so se ozirale njegove oči proti polju in so poslušala ušesa radostno vriskanje mladih ljudi.

»Tudi jaz sem bil nekdam tako mlad in tako vesel!« — je presunilo starca. »Ali vse je minilo... mladost in veselje... Zdaj so tako slabe moje noge, da ne morem dalje kakor iz hiše do te hruške. Kmalu še tako daleč ne bom mogel; lepega dne ostanem v sobi na postelji... in potem me poneso v grob...«

Bridko se je storilo dedku, ko je tako pomišljal. In vendar je pre-mišljal še dalje, kakor na ukaz.

»Nekdam sem tudi jaz obdeloval to zemljico domačo, pojil jo s potom svojega obraza, in bil vesel, kadar je rodila obilo, ter žalosten, kadar mi je bila nevhaležna za moj trud... Zdaj je pa v drugih rokah; ima jo moj Blaž, in od Blaža bo kmalu prišla v Jožetove roke... Hoj, kako sem vriskal nekdam, ko sem mlad in čil nalagal težke snope na voz!...«

Ali kmalu je dedovih žalostnih misli konec; kajti izza hleva po stezi pride Cirilček, razposajenček, poniglavi vnuček.

»Ej, dedek!«

»Kaj je, Cirilček?«

»Metulja sem ujel...«

»Metulja?!... Pokaži!«

Skakljajoč dospè Cirilček pod hruško in séde na trato kraj dedka.

»Daj, pokaži metulja!«

»Koj pokažem!« —

Fantiček tišči obedve roki tesno skupaj, kakor v molitvi.

»Kako me ščegeta!« — dé z veselimi, razsmejanimi očmi in pogleda deda.

»Ali je še živ?«

»Živ!« —

In kar naenkrat razpre Cirilček rokci; omahovaje srfota metulj po zraku.

»Citronček je« — reče ded.

»Pa še lep!« —

Razposajenček je pa koj spet na nogah in v teku po travniku za izpuščenim citrončkom.

»Oha! Oha! ... Stoj! ...«

A metulj beži dalje, malo meneč se za dečkovo klicanje.

Ded se nasmehne.

»Cirilček! Nazaj pojdi, sem k meni ...«

Toda fantiček deda še čuje ne in teče za citrončkom naprej proti kašči ...

Stari Komatar puhne parkrat nagosto dima iz svoje pipe in se popravi na ležišču. V toplem vetriču se veje na hruški zdajpazdaj zganejo, in na tla pade zrel sad.

»Še enkrat bi bil rad otrok, še enkrat tak poniglavček kakor Cirilček!« — si zaželi stari Komatar in gleda zadovoljno za vnučkom, ki še vedno lovi metulja na travniku. »Kako hitro tečejo leta ... kako prehitro pretečejo leta mladosti! ... Tudi Cirilček bo enkrat dorastel ter enkrat morda osivel podelal pod to-le hruško, kakor zdaj jaz ...«

Iz hleva kričé prižene z bičem v roki hlepec Lojz težka, marogasta vola, da gre ž njima gor na požeto njivo po naloženi voz.

»D-í-í-í! ... Stopita no ...«

Vola otepata z repoma in sklanjata glavi pod neprijetnim jarmom, Lojz pa ju venomer pridno naganja:

»Lajseb ... lá-á-ájseb ... Ne tako počasi ...«

»Tudi jaz sem nekoč tako-le poganjal!« — se spomni stari Komatar in zre za plečatim hlapcem, dokler mu ne izgine za ovinkom izpred oči.

S polja, po stezi proti domu, v prožni, skočni hoji nenadoma prihiti Pepca po malico, da jo nese žejnim in lačnim domačinom na njivo. Ko gre mimo hruške, obstane.

»Boste tudi vi pili, dedek?«

»Tudi bi, Pepca ...«

»Kaj pa?«

»Prinesi mi polič tolkovca, tistega sladkega ... veš!«

»Pa tolkovca, dedek! ...«

In Pepca odhiti skozi odprta vrata v hišo tako poskočno kakor veverica ...

»Hoj, mladost, kako si lepal!« — se nasmehne stari Komatar. »Tudi jaz sem hodil nekđaj tako prožno ... Zđaj pa še počasi komaj prestopim nekaj korakov ... Anka moja, kmalu bom prišel za tabo v grob ...«

Pri spominu na umrlo ženo se možu nehote orosi oko, kakor da je temna senca zakrila njegovo dušo.

Pepca se ročno vrne in postavi polič s tolkovcem na tla kraj dedka.

»Tukaj... Zdaj si ga le privoščite!«

»Kako si pridna, Pepca...«

»Pridna ali nepridna... zdaj moram koj nazaj na njivo, kjer me že čakajo...«

Popravi si jerbas na roki in izgine z malico za košatim sadnim drevjem.

Stari Komatar se dvigne na obadva komolca in se vsede; a težko.

»O ti presneta starost ti!« —

Smehljaje prime za polič in ga prinese tresoč se k ustom.

»Kako težko sedim... Res nisem za nikamor več kakor za grob...«

Napravi par požirkov, postavi polič kraj sebe in se spet zlekne nazaj na mehko trato.

Topel veter poboža dedkova lica, ki so bila zgubančena in vela kakor preperela skorja. Nad njim pa, na hruški, v gostem vejevju, žvrgole svatovsko oblečeni liščki, in njihovi veseli pesmi odgovarjajo ravno tako veselo rumeni strnadi.

Cirilček se je vrnil; to pa tako nenadoma in tako polahkoma, da dedek njegovih stopinj niti čul ni. Glavo nekoliko nagnjeno, naročje polno modrih, ljubko smehljajočih se spominčic, se je pritihotapil k dedu, prav tikoma; tedaj pa je zavrisnil glasno:

»Nikarte dremati, dedek!«

Počasi odpre stari Komatar trepalnice.

»Ali si ti, Cirilček?«

»Jaz sem...«

»Kje imaš pa citrončka?«

»Ga nisem dohitel... Prinesel sem vam spominčic... ali jih ne vidite? Tam pri potoku sem jih natrgal...«

Spet zapre stari Komatar trepalnice. Cirilček pa séde kraj njega; počasi stresa iz naročja spominčice in potrosi ž njimi dedka od nog do glave, tako da je namah ves moder od cvetic. Tudi na obraz mu natrosi Cirilček spominčic, na lica, na ustne, na oči in na čelo. Nato leže še sam na tratico in z dedkom vred zadremlje...

Polagoma se solnce niža, v globel pa lega mrak. Od nekod iznad gozda se vršáje vzdignejo šoje in lete nizko preko sadnega drevja, nad tihim Komatarjevim domovjem, na drugo stran potoka ter izginejo v gošči za logom.

Še vedno zvenčé na njívi svetli srpi pridnih žanjíc. Po bregu navzdol, proti domu, pelje hlapec Lojz nažeto pšenico. Glasno zavrisne, da napolni ta vrisk vso globel in se razleže še daleč čez holme.

Cvetinimirski.

